

Bijlage HAVO

2021

tijdvak 1

maatschappijwetenschappen

Bronnenboekje

tekst 1

Camera's met gezichtsherkenning

- Op een donderdagnamiddag in de winter van 2017 loopt een jonge vader in paniek het politiekantoor van Longgang District in de Zuid-Chinese stad Shenzhen binnen. Zijn zoon van drie is vermist, hij vreest dat het jongetje is gekidnapt. Kinderontvoering is een ware plaag in China: jaarlijks worden tienduizenden kinderen gestolen, van wie er amper enkele tientallen worden teruggevonden. De jonge vader is wanhopig. Wat volgt is een fijn staaltje
- 15   speurwerk, en vooral een demonstratie van de enorme technologische slagkracht van de Chinese politie. Binnen een uur wordt het jongetje op camerabeelden
- 20   getraceerd, in het bijzijn van een onbekende vrouw, wordt de identiteit van de vrouw met gezichtsherkenning achterhaald, en wordt via datakoppeling vastgesteld
- 25   dat zij de trein naar Wuhan heeft genomen, negenhonderd kilometer verderop. Daar wordt ze bij aankomst opgepakt. Het jongetje is gered. “In de weken nadien zagen we veel
- 30   ouders die hun kinderen voor onze camera's omhoog hielden”, zegt Zhao Zhen, (...)manager van Intellifusion, het bedrijf dat de technologie produceert waarmee het
- 35   kind werd teruggevonden. “Ze wilden dat onze camera's goede beelden van hun kinderen zouden hebben, om de gezichtsherkenning te voeden. Zodat hun kinderen, als ze ooit
- 40   vermist zouden raken, sneller teruggevonden zouden worden.” (...)
- In technologiestad Shenzhen geeft Intellifusion zijn visitekaartje af. Het bedrijf heeft vijf- à zesduizend
- 45   beveiligingscamera's in de stad, waarmee elke dag zestien miljoen bewegende beelden worden verzameld – handig om het algoritme¹⁾ voor de
- 50   gezichtsherkenning te verfijnen. De camera's staan op strategische plaatsen, zoals metrostations, kruispunten en de haven, en dekken volgens Zhao zowat de hele stad.
- 55   Daarnaast hebben twintigduizend agenten een app van Intellifusion waarmee ze iedereen die ze fotograferen in een paar seconden kunnen identificeren. “We denken dat
- 60   Shenzhen dankzij onze technologie een van de veiligste steden van China is”, aldus Zhao Zhen. Al die technologie helpt om vermiste kinderen te vinden, maar ook om de
- 65   inwoners van Shenzhen in de pas te doen lopen. Het bekendste voorbeeld zijn de camera's op kruispunten die voetgangers betrappen als die door rood oversteken. Overtreders worden
- 70   met hun foto, hun naam en een deel van hun ID-nummer op een groot scherm afgebeeld – in de beste traditie van de publieke schandpaal – en krijgen een boete.
- (...)
- 75   In de Lotusbloemstraat, waar vorig jaar de eerste camera met gezichtsherkenning werd

geïnstalleerd, reageren de voetgangers positief. “Dit is de prijs die mensen moeten betalen wanneer ze niet gehoorzamen aan de regels”, zegt de 42-jarige Ge (...). Volgens Intellifusion spreken de cijfers voor zich. In het eerste halfjaar

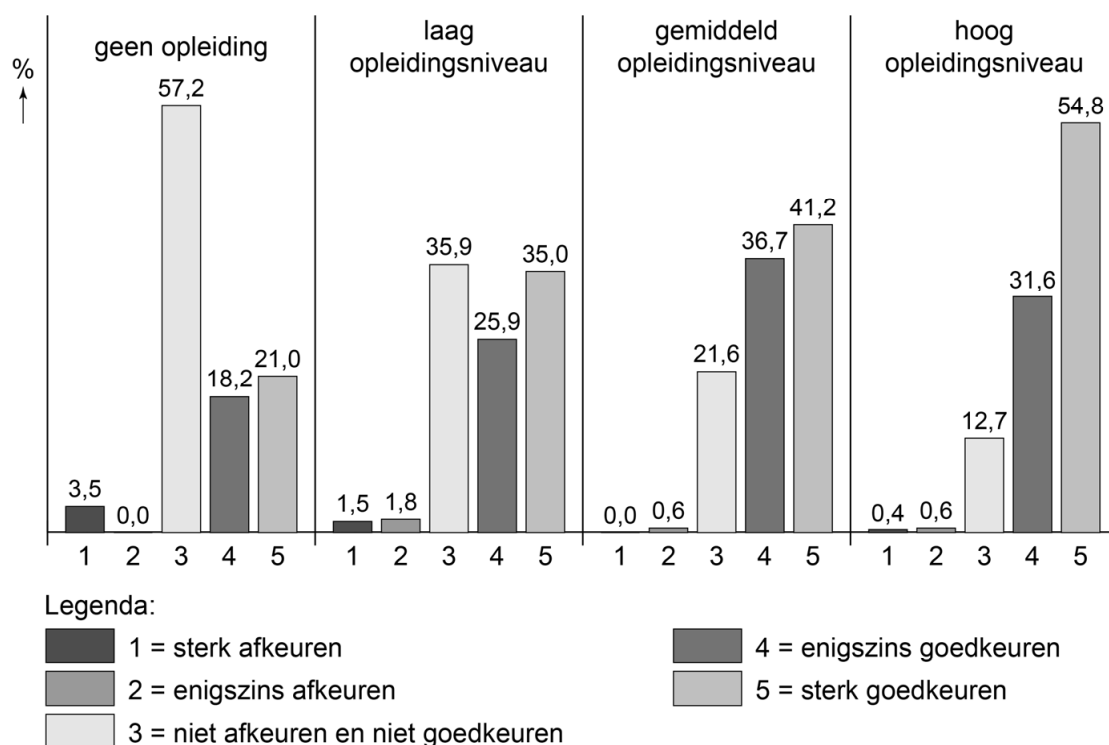
85 werden dankzij hun elf camera's bijna veertienduizend boetes uitgeschreven. Staken vroeger op het kruispunt bij de Lotusbloemstraat iedere dag gemiddeld 120 mensen door het rode licht over, nu zijn dat er nog twintig.

naar: www.groene.nl, 12 september 2018

noot 1 Een algoritme is een wiskundige formule. In programmeertaal is het een instructie, een stukje code, om een probleem om te lossen. (bron: www.mediawijsheid.nl)

figuur 1

De mate van goedkeuring van het Sociaal Kredietstelsel per opleidingsniveau (op een schaal van 1 = sterk afkeuren tot 5 = sterk goedkeuren)

naar: G. Kostka, 2018

Opgave 2 Digitale nomaden

tekst 2

Met laptop en wifi werk je overal

Digitale nomaden heten ze, een 'stam' die al werkend op de laptop de wereld over trekt. Zonder vaste stek, en zonder zich te

5 **bekommeren om landsgrenzen.**
(...)

Vijf jaar geleden strandde het prille huwelijk van de Russische Maria Sokolova. De 31-jarige vertaalster (...) pakte haar laptop in en vertrok.

10 Ze wilde de wereld zien. Haar vertaalklussen deed ze al online. Dat kon net zo goed vanaf een andere locatie. Niets bond haar nog aan thuis.

15 Rond dezelfde tijd, aan de andere kant van de wereld op het tropische Indonesische eiland Bali, zag de Canadese ondernemer Steve Munroe steeds meer programmeurs en
20 freelancers met hun laptop neerstrijken. Deze groep had huis en haard opgezegd en zocht een prettige werkplek. (...)

Met twee anderen begon Munroe
25 Bali's eerste flexplek voor digitale nomaden: Hubud in Ubud, het culturele hart van Bali. (...) De gemeenschap van digitale nomaden – mensen die op afstand werken en
30 het ene werelddeel eenvoudig verwisselen voor het andere – was geboren.

Digitale nomaden zijn inmiddels uitgegroeid tot een wereldwijd
35 fenomeen. Populaire nomaden- 'hotspots' Ubud en Chiang Mai zijn aangevuld met hubs¹⁾ over de hele wereld waar werkplekken (*coworking spaces*), slaapplekken (*coliving*

40 *spaces*) en vakantieoordens (*coworkations*) voor nomaden als paddenstoelen uit de grond schieten. (...)

Populaire facebookgroepen waarop nomaden contact houden, hebben
45 tienduizenden leden: 'Digital nomads around the world' (69.000 leden), 'Female digital nomads' (29.000) en 'Chiang Mai digital nomads' (26.000). (...)

50 Iedere plek op aarde heeft potentie een 'nomadenhub'¹⁾ te worden, zegt Sokolova. Zolang er wifi is, zolang het goedkoop is en bovenal: zolang er andere leden van de 'stam'

55 aanwezig zijn. (...)

"Op een nieuwe plek hoef je nooit na te denken over nieuwe vrienden maken. Je hoort al ergens bij. Nomad zijn is je identiteit." (...)

60 In een café in Ubud zitten de Nederlandse foto- en videograaf Tijmen Hobbel (35) en business-consultant Jessica Tangelder (34).

(...) "Je bent allebei als entrepreneur
65 met toffe projecten bezig en leeft een onconventioneel²⁾ leven", zegt Hobbel.

Het vrije leven waarin je zelf verantwoordelijk bent voor je succes

70 is het ideaal van de generatie nomaden die grotendeels bestaat uit millennials³⁾. (...) Hobbel huurt tijdelijk met twee Amerikaanse nomaden een villa met zwembad

75 tussen de rijstvelden van Ubud. "Dit leven is toch veel mooier?" Nomaden rekenen volgens hem en Tangelder af met de vorige generatie voor wie

‘werken om het werken’ de norm is.
80 “Wij zijn klaar met het 9-tot-5-
systeem, met werken in benauwde
cubicles⁴⁾, met burn-outs, met niet je

volle potentie ontwikkelen”, zegt
Tangelder. “Ik leef gezond, volg mijn
85 passie en woon in tropische landen.
Wie is hier nou de gek?” (...)

bron: www.trouw.nl, 2 april 2018

noot 1 (nomaden)hub = verzamelplek (van nomaden)

noot 2 onconventioneel = niet op gewoonte of overeenkomst berustend

noot 3 millenial = iemand die rond het jaar 2000 volwassen is geworden

noot 4 cubicles = kleine, half afgeschermdde werkruimtes in grotere kantoorruimtes

Opgave 3 Mbo'ers: van deelnemers naar studenten

tekst 3

Mbo'ers willen officieel studenten heten

Ze doen geen studie, maar een 'opleiding' en zijn geen studenten, maar 'deelnemers'. Mbo'ers kunnen daardoor niet profiteren van sommige studentenvoordelen. Daarom wil Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB) dat mbo'ers in de wet voortaan 'studenten' worden genoemd.

10 "Het gebeurt nu heel vaak dat je te horen krijgt dat je ergens niet welkom bent, omdat je als mbo'er geen student zou zijn", zegt Roosmarijn Dam van JOB. "Dan ga je het vanzelf

15 geloven." (...) (...) In de wet heten mbo'ers dus nog altijd 'deelnemers'. Het ministerie van Onderwijs onderzoekt nu wat er nodig is om deze term in alle wetten

20 te veranderen in 'student'. (...) Het gaat dus allemaal maar om één woordje, maar voor mbo'ers betekent dat veel. Dat zij niet door iedereen als student worden gezien, heeft

25 namelijk veel invloed op hun studentenleven. "Het geeft mbo'ers het gevoel dat ze niet op het gelijke niveau zitten als andere studenten en dus geen aanspraak kunnen maken

30 op dezelfde dingen", zegt Roosmarijn van JOB.

Mbo'ers mogen bijvoorbeeld geen lid worden van een studentenvereniging of studentensportvereniging.

35 "Daardoor is het lastiger om actief te worden als student en een netwerk op te bouwen."

Daarnaast weigeren winkels soms studentenkorting te geven aan

40 mbo'ers. Of mbo'ers komen een kroeg niet binnen, omdat ze geen collegekaart hebben. "Ik snap dat minderjarige mbo'ers niet naar binnen mogen", zegt Roosmarijn.

45 "Maar zeggen dat je een studentenkroeg bent en dan niet alle studenten binnenlaten, is idioot. Wat is er zo anders aan mbo'ers, dat je ze absoluut niet in een kroeg wilt hebben?" (...)

"Het komt erop neer dat het onderwijs dat je volgt dus bepaalt waar je uitgaat of welkom bent", vindt Roosmarijn. "Zo blijven het mbo en

55 het 'hogere' onderwijs twee gescheiden werelden, gebaseerd op vooroordelen. Wij vinden dat ontzettend stom."

bron: nos.nl, 11 mei 2018

tekst 4

Mbo'ers worden officieel studenten

Minister Ingrid van Engelshoven kondigt aan dat mbo'ers wettelijk studenten gaan heten. De minister kondigde dit aan tijdens de uitreiking
5 van de JOB-monitor, het grootste tevredenheidsonderzoek onder mbo-studenten van Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB). "Dit betekent eindelijk gelijke
10 behandeling van mbo'ers ten opzichte van andere studenten", aldus voorzitter van JOB Roosmarijn Dam.

De verwachting is dat mbo'ers vanaf
15 studiejaar 2020-2021 wettelijk 'studenten' gaan heten in plaats van 'deelnemers'. De minister vond de term 'deelnemers' niet tegemoetkomen aan de wensen van
20 mbo'ers: "Jongeren in het mbo zijn

net zo goed studenten als al die anderen. Door nu ook in de wet de term deelnemer te veranderen in het woord student doen we aan iedereen
25 recht."

"Deze verandering is geen woordspelletje. De wetswijziging gaat er hopelijk toe leiden dat mbo'ers terecht van dezelfde voordelen
30 kunnen genieten als alle andere studenten", aldus Roosmarijn Dam. JOB is daarom blij dat de minister van Onderwijs de stem van mbo'ers zo serieus neemt. Na een jaar lang
35 lobbyen in Den Haag en veel actie voeren onder de #ditisnietmbo gaat de wet nu toch gewijzigd worden. Dit is volgens JOB een eerste stap naar meer maatschappelijke waardering
40 van mbo'ers.

bron: www.jobmbo.nl, 31 mei 2018